

Motion till riksdagen 2022/23:2401

av **Ulrika Westerlund m.fl. (MP)**

med anledning av prop. 2022/23:122 Ledarhundar

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rättighetsperspektiv och konstruktion av brukarråd och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ungas representation i brukarråd och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fördjupad utvärdering och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kortare väntetider och att fler bör få möjlig tillgång till ledarhundar och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheter för dövblinda att få ledarhund och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjlighet att göra undantag från åldersgränsen för yngre person och lämplighetsprövning och tillkännager detta för regeringen.

Angeläget med fungerande brukarråd och uppföljning

Det är oerhört viktigt att när verksamheten med ledarhundar ska gå över till Myndigheten för delaktighet, så måste det ske på ett sätt där den kunskap och erfarenhet som Synskadades riksförbund (SRF) hittills utvecklat fullt ut tas till vara. Det får inte finnas minsta risk för en försämrad verksamhet. Vi anser i stället att regeringen bör stärka upp hela området stöd till synskadade. Det handlar t.ex. också om att regelverket för ledsagare behöver motsvara det som en gång var tänkt i förarbetena till lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Det är helt orimligt – så som det är i dag för många – att människor ska behöva strida för rätten att kunna delta i olika sammanhang när de inte kan ta sig dit på egen hand, eller med risk för olyckor.

Ett grundläggande rättighetsperspektiv behöver stärkas och vara tydligt i all verksamhet som rör personer med funktionsnedsättning. Den enskilde ska så klart som möjligt ha kunskap om innebörden i dessa rättigheter och vad man kan göra om de ej uppfylls. Parallellt med den lagstiftning vi har ger FN:s funktionshinderkonvention viktig vägledning för myndigheter i all hantering av frågorna och i kontakten med enskilda.

När det gäller verksamheten för ledarhundar vill vi starkt betona vikten av att Myndigheten för delaktighet säkerställer ett fungerande brukarråd och hittar sätt att kontinuerligt fånga upp kunskap och eventuell problematik från såväl enskilda som berörda organisationer. I utformningen av brukarrådet bör synpunkter från organisationer och berörda tas om hand för att få en konstruktion som är välfungerande. Ungas representation i brukarrådet eller ett separat brukarråd bör säkerställas. Riksorganisationen Unga med Synnedsättning trycker på behovet av ett eget brukarråd.

En tydlig och fördjupad utvärdering av den överflyttade verksamheten bör göras efter en tid. Vi tycker inte att det är tillräckligt med den löpande uppföljning som görs av all verksamhet årligen. Den fördjupade utvärderingen bör göras förslagsvis inom två år efter övertagandet.

Det är högst angeläget att den oro som SRF och andra organisationer med koppling till verksamheten uttrycker fullt ut tas på allvar i uppbyggnaden av verksamheten på Myndigheten för delaktighet.

Vikten av kortare väntetider och dispositionsrätt för fler

Vi ser gärna att en analys görs av hur antalet personer som har ledarhundar i Sverige eventuellt skiljer sig åt från situationen i andra länder. Om det finns andra länder där fler synskadade har ledarhundar och där man som land prioriterat frågorna högre bör Sverige med fördel kunna lära av detta. En sådan analys bör Myndigheten för delaktighet få i uppdrag att göra.

Möjligheten för dövblinda att få ledarhund

Förbundet Sveriges Dövblinda och Socialstyrelsen anser att även personer med dövblindhet ska kunna tilldelas en dispositionsrätt till ledarhund. Regeringen menar dock att det inte är en bra idé eftersom hundarna är tränade för att kunna kompensera för en hundförarens synnedsättning. Om en person har egna synrester och börjar styra hunden kommer hunden att förlora sin kompetens. Därför anser man att det behöver finnas ett krav på avsaknad av ledsyn. Det här är begripligt, men det vore angeläget att se över om en speciell typ av träning skulle kunna fungera för dövblindas behov även när det finns synrester. Om ledarhundar kan bidra till en förbättrad orientering för dövblinda är det angeläget och viktigt för de som berörs.

Underlätta för unga

Åldersgränsen för att kunna få ha ledarhund är i dag 18 år. Det finns förstås unga även under 18 som skulle vara tillräckligt mogna och ansvarstagande för att kunna ha hand om en ledarhund på det sätt som krävs. Att ha tillgång till en ledarhund skulle i hög grad underlätta vardagen och bidra till större självständighet även för unga. Regeringen skriver att man avser ge Myndigheten för delaktighet i uppdrag att analysera nuvarande åldersgräns samt se över för- och nackdelar och eventuella konsekvenser med en sänkt sådan. Det är bra. Vi anser dock att det i uppdraget också ska ingå att man ska kunna göra undantag från åldersgränsen för en yngre person om det finns goda skäl till det, alternativt att införa ett system som bygger enbart lämplighetsprövning. Det senare föreslås av Riksorganisationen Unga med Synnedsättning.

Ulrika Westerlund (MP)

Amanda Lind (MP)

Annika Hirvonen (MP)

Camilla Hansén (MP)

Rasmus Ling (MP)

Jan Riise (MP)